

Socialministeriet

Børne -og familieenheden

BØRNERÅDETS KOMMENTARER TIL HØRING OM UDKAST TIL LOVFORSLAG OM ÆNDRING AF LOV OM SOCIAL SERVICE OG LOV OM RETSSIKKERHED OG ADMINISTRATION PÅ DET SOCIALE OMRÅDE (ANBRINGELESREFORM).

D. 04. 08. 2004.

Indledende bemærkninger:

Børnerådet hilser reformen velkommen og ser heri grundlag for en generel styrkelse af indsatsen overfor børn og unge med behov for særlig støtte, samt styrkelse af deres retssikkerhed.

Rådet finder det positivt, at de seneste års forskningsresultater, samt de professionelles, børneorganisationernes og tidligere anbragte børns erfaringer og synspunkter har fundet genklang på det politiske niveau.

Set fra barnets perspektiv skal vi især fremhæve følgende punkter, hvor denne reform har mulighed for at gøre en forskel for børn. Den kan:

- skabe større kontinuitet i det anbragte barns liv,
- styrke en tidlig opsporing af børn med særlige behov gennem øget opmærksomhed på søskende,
- øge inddragelsen af barnet,
- styrke relationer til familie og netværk,
- styrke skolegang og uddannelse,
- styrke barnets og den unges retssikkerhed,
- styrke information til barnet.

Børnerådet har på nogle punkter gerne set en yderligere styrkelse af barnets retsstilling, af dets relationer til voksne, af tidlig opsporing o.a., hvilket vi nærmere vil gøre rede for i vores konkrete kommentarer.

Kommentarer til lovforslagets generelle bemærkning

Ad. Formål og principper.

Børnerådet er meget tilfreds med den klare markering af at, det afgørende pejlemærke for reformen er barnets bedste, samt at en anbringelse uden for eget hjem skal bidrage positivt til at hjælpe barnet videre.

Reformen markerer samlet set en erkendelse af, at kommunerne generel set ikke selv har kunnet løfte opgaven i forhold til børn og unge med særlige behov. Reformen indeholder en række initiativer i form af krav til tidsfrister, rammer for sagsbehandlingen, kontrol af sagsbehandling m.m., som Børnerådet håber, vil styrke den samlede indsats.

Børnerådet har tidligere anbefalet brug af "barndomsanbringelser", jf. Børnerådets pjece "Anbringelse til barnets bedste" og ser frem til at denne og de andre nævnte problemstillinger bliver behandlet mere dybdegående gennem et udredningsarbejde. Vi skal her gøre opmærksom på Børnerådets forslag om, at alle anbragte børn tildeles deres egen tillidsperson, jf. notatet "Børnerådets forslag til styrkelse af anbragte børn og unges klageadgang" af 11. oktober 2003. Notatet er vedlagt, men findes også under **Rapporter og debatoplæg**.

I lovforslaget styrkes børn og unges klagemuligheder, og Børnerådet støtter de konkrete forslag i lovforslaget. Rådet mener imidlertid, at børn og unges klageadgang kan styrkes yderligere. Børnerådet foreslår bl.a. at børn bør have partsstatus fra de er 12 år. Dette og en række andre forslag til styrkelse af anbragte børns klageadgang fremgår af det vedlagte notat.

Ad. 3.1. Tidlig indsats.

Det er en stor landvinding, at kommunerne nu forpligtes til at udarbejde en sammenhængende børnepolitik. Det har Børnerådet argumenteret for gennem en årrække og ser som et vigtigt redskab til at skabe sammenhæng mellem normalsystemet og den særlige indsats.

Børnerådet vil foreslå, at der i vejledningen henvises til, at den kommunale børn- og ungepolitik skal leve op til FN's Børnekonvention. Danmark kan kun leve op til konventionen, hvis ikke kun regler, men implementering af regler lever op til konvention, og her spiller kommunerne en afgørende rolle. Derudover udgør konventionen i sig selv et godt redskab i udviklingsarbejdet med en børne- og ungepolitik.

Tidlig og hurtig indsats er altafgørende. Børnerådet ser imidlertid forslaget om kommunernes pligt til at kvittere for en underretning, som et forslag der alene bringer kommunerne i overensstemmelse med god forvaltningsskik. En hurtig indsats kræver hurtig handling, bl.a. som reaktion på en indberetning.

Ad. 3.2 Undersøgelser og handleplaner.

En opstilling af de områder som §38-undersøgelsen som minimum skal indeholde, vil styrke §38-undersøgelserne. I opstillingen af punkter som §38-undersøgelsen skal beskæftige sig med mangler imidlertid et punkt om daginstitutionen. Er barnet under skolealderen er det relevant, at §38-

undersøgelsen inddrager, hvordan barnet fungerer socialt og udviklingsmæssigt i daginstitutionen.

Det er absolut en styrkelse, at barnets sociale og faglige forhold i skolen kommer mere i fokus for børn i skolealderen.

Tidlig opsporing af børn med behov for særlig støtte kan styrkes yderligere, ved at gå gennem forældrenes problemer.

Børnerådet vil foreslå, at de offentlige myndigheder forpligtes til at undersøge børnenes forhold i forbindelse med en social indsats overfor voksne med problemer af psykisk karakter, med alkohol- eller narkoproblemer, eller som er kriminelle. Vi ved, at børn som vokser op i familier med disse problemer er særlig udsatte.

Endvidere vil vi benytte lejligheden til at gøre opmærksom på behovet for en aktiv tilsynsindsats fra kommuner, hvori der er placeret fængsler. Børnerådets oplysninger om de vilkår, hvorunder børn opholder sig i fængsler sammen med deres fængslede forældre, vækker bekymring. Det gælder både de 0-3 årige, som kan følge deres forældre i fængsel og børn som er på besøg i timer eller hele weekender.

Ad. Målrettet indsats for de store børn.

Børnerådet vil gøre opmærksom på at kommentarerne i lovforslaget til dette punkt, især retter sig til børn som anbringes sent i barndommen. Anbringelsen bryder også sammen i teenagerårene for børn som er anbragt tidligere. Vi efterlyser her en større følsomhed fra de sociale myndigheder side overfor ændringerne i behov hos de anbragte unge, således at forholdene løbende kan ændres og tilpasses uden store brud og dramatiske kontaktbrud. Her vil lovforslagets styrkelse af kontakten mellem det anbragte barn og sagsbehandleren kunne spille en vigtig rolle.

Ad. 3.3. Inddragelse.

Lovforslaget bidrager til en forsat udvikling af inddragelse af børn i sager der vedrører dem selv. Børnerådet hilser denne udvikling velkommen.

Børnerådet støtter også ethvert initiativ, som kan bygge på resurser i familie og netværk omkring barnet. Det er vigtigt for rådet at understrege, at disse initiativer og metoder bør være en mulighed, så der bygges på reelle resurser og ikke fiktive resurser. Man skal ikke presse en indsats ud af en familie, hvor resurserne ikke findes. Det kan få utilsigtede virkninger for det involverede barn.

Ad. 3.4. Foranstaltninger.

Sammenhæng mellem undersøgelse af barnets forhold og handleplan er en

vigtig forudsætning for etablering af en frugtbar indsats. Ligeledes er det vigtigt at viften af støttemuligheder ikke er begrænset, men alene tager udgangspunkt i det enkelte barns behov. Børnerådet støtter tankerne bag forslagene.

Ad. 3.5. Anbringelse.

Børnerådet finder det helt afgørende med et øget fokus på uddannelsen af plejefamilier og ikke mindst netværksfamilier. Det gælder også forslaget om at give kommunerne en større forpligtigelse til at spille en aktiv rolle i forebyggelse og afhjælpning af problemer mellem plejefamilie og forældrene.

Ad. Klage over anbringelsessted.

Her bliver børn og unges rettigheder styrket, idet området for deres klageadgang bliver bredere og børn ned til 12 år tildeles retten til at klage. Børnerådet byder denne udvidelse af børns rettigheder velkommen.

Børnerådet finder imidlertid, at børn og unge også bør kunne klage over hjemtagelse. Har et barn eller en ung f.eks. været anbragt gennem en årrække hos den samme plejefamilie og her etableret et godt liv med gode nære relationer, skal barnet/den unge kunne klage over en hjemtagelse, der ikke lever op til barnets bedste. Problemstillingen kan evt. inddrages i udvalgsarbejdet om permanent anbringelse m.m.

Ad. Netværksanbringelser og kontakt til personer fra netværket.

Børnerådet finder det positivt, at viften af anbringelsesmuligheder udvides med netværksanbringelser, og Rådet vil fremhæve lovforslagets pointering af, at det konkrete valg af en netværksanbringelse skal tage udgangspunkt i barnets bedste. Udover en styrkelse af indsatsen tilsigter reformen også en styrkelse af udgiftsstyringen på området. Der vil være forskel i den kommunale udgift til en netværksanbringelse og en almindelig plejefamilieanbringelse, så i det lys er det vigtigt med en skærpet opmærksomhed på, at netværksanbringelser ikke udvikler sig til "discountanbringelser".

Børnerådet er af den overbevisning, at det for en række børn vil være positivt at styrke muligheder for at understøtte deres relationer til familie og netværk under anbringelsen.

Ad. Anbragte børns skolegang.

Børnerådet finder det i barnets interesse, at dets skolegang kommer mere i fokus, som det gør ved dette forslag. Det er imidlertid vigtigt, samtidig at have for øje, at barnets personlige problemer i anbringelsesøjeblikket kan pege på særlige behov, som efterfølgende ændres. Dette kræver fleksible

ordninger.

Ad. 3.6. Udslusning og efterværn.

Børnerådet kan give sin fulde støtte til den påtænke styrkelse af efterværnet, men vil derudover henlede opmærksomheden på den gruppe af unge, som i 16-års alderen anbringes på eget værelse med støtte. Børnerådet set et behov for, at en fortsat støtte til den gruppe medtænkes i forslagene til styrkelse af efterværnet. Der kunne findes en løsning på problemet i Børnerådets forslag om tildeling af en tillidsperson til alle anbragte børn.

Ad. 3.7. Dokumentation og opfølgning.

Børnerådet er meget positiv overfor de forskellige tiltag til bedre planlægning og opfølgning i den enkelte sag. Vi skal specielt fremhæve ønsket om at skabe bedre kontakt mellem det anbragte barn og sagsbehandleren. Anbragte børn og unge har gennem egne fortællinger og gennem forskning tydeliggjort et behov for barnet og vigtigheden heraf for sagsbehandlingen.

At ændre kravet om opfølgning på anbringelsen fra hver 6. måned til en gang om året, kan Børnerådet principielt tilslutte sig på de beskrevne præmisser. Dog ser rådet et problem, idet personaleudskiftningerne i socialforvaltningerne sker så tit, at det for mange børn vil være således, at hvert besøg foretages af en ny sagsbehandler. Det er en problemstilling lovforslaget eller vejledningen må forholde sig til. Tildeling af en tillidsperson, jf. Børnerådets notat, vil kunne kompensere for dette problem.

Børnerådet har også bemærket sig initiativerne til øget opsamling og evaluering på tværs af sagerne på såvel lokalt som nationalt plan.

At. 3.8. Implementering og kontrol.

Det er et vigtigt bidrag til udvikling af kvaliteten i den kommunale sagsbehandling, at de sociale nævns og Ankestyrelsens kompetence til at tage sager op af egen drift styrkes. Ligeledes at der fremover vil blive gennemført flere praksisundersøgelser.

M.h.t. sager der tages op af egen drift mener Børnerådet imidlertid, at det er uklart hvilken form og hvilken retsvirkning en påtale fra nævnene og Ankestyrelsen vil få.

Kommentarer til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Ad. Pkt. 1.

Når det kommer til forebyggelse og tidlig opsporing har sundhedsplejersken en helt særlig rolle og bør derfor nævnes i kommentarerne til lovforslagets

pkt. 1 og i den efterfølgende revision af vejledningen. Udover, at sundhedsplejersken vurderer det lille barns generelle trivsel, ser hun også forældre og barn i de hjemlige rammer. Forskning har f.eks. vist, at i en lang række af familier, hvor der foregår mishandling af børn, føler moren sig deprimeret. Ud fra et forebyggelsesperspektiv har sundhedsplejersken en vigtig rolle at spille her.

Ad. Pkt. 3.

Jf. ovenfor Børnerådets kommentarer til 3.2: Barnets sociale og udviklingsmæssige forhold i daginstitutionen mangler i opstilling af de områder, som §38-undersøgelsen, som minimum skal indehold.

Ad. Pkt. 4.

§40. Stk. 2

Da udgangspunktet for indsatsen er barnets bedste, og det som følge heraf alene er det enkelte barns behov, som må være styrende for valg af indsats, foreslår Børnerådet, at udtrykket "mindst indgribende formålstjenlige foranstaltning" erstattes af "mest formålstjenlige foranstaltning".

Ad. Pkt. 17.

§55. Stk. 2.

Jf. ovenfor kommentarer til 3.7 vedrørende kontakt mellem barn og sagsbehandler.

Den løbende kontakt mellem sagsbehandler og barn bør også sikres ved, at barnet har tlf. nr. til sagsbehandleren og at barnet øjeblikkelig orienteres ved ændring af sagsbehandler. Børnerådet vil også foreslå, at Socialministeriet i vejledningen om særlig støtte til børn og unge giver eksempler på emner, der som minimum bør indgå i samtalen.

Ad. Pkt. 23.**§ 58.**

Børnerådet er meget positiv over for, at der ifølge forslaget, skal finde en samtale sted med barnet i forbindelse med alle afgørelser om foranstaltninger. Men er også enig i understregningen af, at barnet ikke skal tage ansvar for beslutningerne. Som en naturlig afslutning på et sådan forløb, finder rådet det naturligt, at afgørelsen forklares for barnet. Både når barnets egen holdning følges og når det ikke gør det. Børnerådet foreslår at dette indføres i bemærkningerne til lovforslaget.

Ad. Pkt. 24

§58 a.

Jf. kommentarer under pkt. Ad. Pkt. 3, bør handleplanen også forholde sig til temaet barnets forhold i daginstitution.

Ad. Pkt. 29**§60, stk.2**

Børnerådet har tidligere overfor socialministeren påpeget det ulogiske i, at unge med partsstatus ikke fik tilbudt gratis advokatbistand i alle sager, hvor der træffes tvangsmæssige afgørelser. Rådet hilser derfor forslaget velkommen.

Under forudsætning af, at loven ikke allerede giver de 15. årige gratis advokatbistand i forbindelse med hjemtagelse mod den unges ønske, bør de have samme ret i disse sager.

Ad. Pkt. 44.

Børnerådet er positivt over for forslaget, der giver store børn på 12 år og derover ret til at klage over valg af anbringelsessted og ændring af anbringelsessted. Rådet mener imidlertid, at de også bør have ret til at klage over hjemtagelse, jf. kommentarer ovenfor under pkt. Ad. 3.5 Anbringelse.

Rådet har også bemærket fremhævelsen af, at barnet skal kunne rejse klagen for sagsbehandleren. Det er helt i overensstemmelse med Børnerådets forslag til styrkelse af børns muligheder for at udøve deres klageret jf. det vedlagte notat.

Ad. lovforslagets §3 om ikrafttrædelse m.m.**Ad. Stk. 3**

Ved ikke at stille krav om revision af handleplaner udarbejdet før 1. januar 2006, finder Børnerådet at mange børn ikke vil få glæde af de påtænkte forbedringer. En stor gruppe børn vil i mange år køre med svage handleplaner eller ingen. Børnerådet foreslår derfor, at alle handleplaner udarbejdet efter 1. januar 2005 skal revideres. Og for igangsatte foranstaltninger i 2005 skal der udarbejdes handleplaner. Så snart loven er vedtaget, vil kommunerne kende reglerne, som træder i kraft 1. januar 2006, og vil allerede i løbet af 2005 kunne starte tilpasningen til de kommende regler.

Afslutningsvis skal Børnerådet understrege, at en vigtig forudsætning for, at styrkelsen af børn og unges retssikkerhed og øget inddragelse skal fungere, er at børn og unge selv er velinformede.

Med venlig hilsen

Klaus Wilmann, formand

Bente Ingvarsen, sekretariatschef